

Ν 1963/1991 Τροπ.φαρμακευτικής νομοθεσίας-Άδειες φαρμακείων- θέματα ΕΣΥ κλπ.

**Νόμος 1963 της 11/20.9.91. Τροποποίηση και
συμπλήρωση των διατάξεων της φαρμακευτικής
νομοθεσίας και άλλες διατάξεις. (Α' 138).**

Άρθρο 1

«Άρθρο 1

Χορήγηση Άδειας Ίδρυσης Φαρμακείου

Άδεια ίδρυσης φαρμακείου χορηγείται: α) σε φυσικά πρόσωπα που έχουν την ιδιότητα φαρμακοποιού, β) σε φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν την ιδιότητα φαρμακοποιού και γ) σε συνεταιρισμούς μέλη της Ομοσπονδίας Συνεταιρισμών Φαρμακοποιών Ελλάδος (ΟΣΦΕ). Η άδεια χορηγείται με απόφαση του κατά τόπον αρμόδιου Περιφερειάρχη. Ο κάτοχος της άδειας μπορεί να λειτουργήσει φαρμακείο είτε ως ατομική επιχείρηση είτε ως εμπορική εταιρεία οποιασδήποτε μορφής, πλην αυτής της ανώνυμης εταιρείας. Με προεδρικό διάταγμα, μετά από πρόταση του Υπουργού Υγείας, καθορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις, οι περιορισμοί, η διαδικασία και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια σχετικά με τη χορήγηση άδειας ίδρυσης φαρμακείου, καθώς και σχετικά με τη λειτουργία των φαρμακείων είτε ως ατομικών επιχειρήσεων είτε ως εμπορικών εταιρειών οποιασδήποτε μορφής, πλην της ανωνύμου εταιρείας.».

*** Το άρθρο 1, όπως είχε αντικατασταθεί με τη παρ.18 υποπαρ. Δ.12 [άρθρου 2 Ν.4336/2015](#), ΦΕΚ Α 94, αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 64 [Ν.4509/2017](#), [ΦΕΚ Α 201/22.12.2017](#)

***Περί της ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ της διάταξης της παρ.4 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου βλ. σχετικά στις υπ` αριθμ. 3034/2006, 2204/2010, 2221/2010, 2224/2010, 2208/2010, 2209/2010, 2210/2010, 2211/2010, 2212/2010, 2213/2010, 2214/2010, 2215/2010, 2216/2010, 2217/2010, 2218/2010, 2219/2010, 2220/2010, 2221/2010, 2222/2010, 2223/2010 αποφάσεις ΣτΕ την άποψη της πλειοψηφίας και της μειοψηφίας (με παραπομπή του ζητήματος στην Ολομέλεια του ΣτΕ) καθώς και τις υπ` αριθμ. 3045/2006, 3053/2006, 3040/2006, 3049/2006, 3050/2006, 3051/2006, 3034/2006, 3035/2006, 3037/2006, 3044/2006, 3043/2006, 3039/2006, 3042/2006, 3054/2006, 3036/2006, 3038/2006, 3053/2006, 3052/2006, 3041/2006 αποφάσεις ΣΤΕ.

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Περί της ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ της διάταξης των παρ.2 και 4 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου βλέπε σχετικά στις υπ` αριθμ. 1147/2009, 2606/2011 αποφάσεις ΣΤΕ.

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Περί της ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ της διάταξης του εδ. β΄ της παρ. 4 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου βλέπε σχετικά στην υπ` αριθμ. 1108/2012 απόφαση ΣΤΕ.

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Περί της ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ της διάταξης της παρ. 4 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου βλέπε σχετικά στις υπ` αριθμ. 1306/2012, 1307/2012, 1308/2012, 1309/2012, 1310/2012, 1311/2012, 1312/2012, 1313/2012 αποφάσεις ΣΤΕ.

Άρθρο:2

"`Άρθρο 2"

Αναλογίες πληθυσμού

"1. Για την προστασία της Δημόσιας Υγείας και την ορθολογική κατανομή των φαρμακείων στην επικράτεια, καθορίζονται τα ακόλουθα όρια στους δήμους και τα

δημοτικά ή κοινοτικά διαμερίσματα, όπως αυτά αναφέρονται στο [άρθρο 1](#) του ν. [2539/1997 \(ΦΕΚ 244 Α\)](#): Στους δήμους και τα δημοτικά ή κοινοτικά διαμερίσματα με πληθυσμό μέχρι χίλιους πεντακόσιους (1.500) κατοίκους επιτρέπεται η χορήγηση μίας μόνον άδειας φαρμακείου, β) στους δήμους και τα δημοτικά ή κοινοτικά διαμερίσματα με πληθυσμό χίλιους πεντακόσιους έναν (1.501) και άνω κατοίκους απαιτείται αναλογία χιλίων πεντακοσίων (1.500) κατοίκων για κάθε φαρμακείο.

2. Ο πληθυσμός υπολογίζεται με βάση το αποτέλεσμα της τελευταίας απογραφής."

*** Η παρ.2 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.1 του [άρθρου 13](#) του Ν. [3457/2006 \(ΦΕΚ Α 93/2006\)](#)

*** Βλ. σχετ. και την απόφαση 3665/2005 Ολομ.ΣτΕ

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Περί της ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ της διάταξης του άρθρου 2 του παρόντος νόμου βλέπε σχετικά στην υπ` αριθμ. 972/2011 απόφαση ΣΤΕ.

Άρθρο 3

Σειρά προτίμησης

«Οι αιτήσεις για την απόκτηση άδειας ίδρυσης φαρμακείου κρίνονται κατά την κάτωθι σειρά προτίμησης:

α) Εάν συντρέχουν αιτήσεις φαρμακοποιών ή/και ιδιωτών μη φαρμακοποιών με αιτήσεις συνεταιρισμών φαρμακοποιών μελών της ΟΣΦΕ, προτιμώνται οι φαρμακοποιοί ή/και οι ιδιώτες που αξιολογούνται με τα κριτήρια κατά την περίπτωση β` και έπονται οι συνεταιρισμοί.

«β) Εάν συντρέχουν αιτήσεις φαρμακοποιών και ιδιωτών - μη φαρμακοποιών, προτιμάται η αίτηση εκείνου, που κατά τον χρόνο χορήγησης άδειας ίδρυσης, ο ίδιος και προκειμένου περί του ιδιώτη - μη φαρμακοποιού και ο δηλωθείς από αυτόν υπεύθυνος φαρμακοποιός, δεν λαμβάνει σύνταξη από οποιονδήποτε φορέα κοινωνικής ασφάλισης, εξαιρουμένης της προσωρινής σύνταξης λόγω αναπηρίας, έστω και αν παραιτήθηκε ή θα παραιτηθεί από το δικαίωμα της λήψης σύνταξης, και έπεται κατά την εξής σειρά η αίτηση: αα) εκείνου, που δεν έχει κατά τον χρόνο χορήγησης άδειας ίδρυσης, άλλη άδεια ίδρυσης φαρμακείου ο ίδιος και προκειμένου περί του ιδιώτη - μη φαρμακοποιού και ο δηλωθείς από αυτόν υπεύθυνος φαρμακοποιός, ββ) στην οποία η άδεια εξάσκησης του επαγγέλματος του φαρμακοποιού (αιτούμενου φαρμακοποιού ή του δηλωθέντος υπεύθυνου από τον αιτούντα ιδιώτη) είναι η αρχαιότερη, γγ) στην οποία ο φαρμακοποιός (ο αιτών φαρμακοποιός ή ο δηλωθείς από τον ιδιώτη αιτούντα υπεύθυνος φαρμακοποιός) προηγείται χρονικά στη λήψη του πανεπιστημιακού του πτυχίου της φαρμακευτικής σχολής και σε περίπτωση σύγχρονης λήψης του πτυχίου, ο φαρμακοποιός με το μεγαλύτερο βαθμό πτυχίου, και δδ) του πολύτεκνου ή του τέκνου πολύτεκνης οικογένειας.».

*** Η περ.β` τροποποιήθηκε ως άνω με το [άρθρο 50](#) Ν. [4999/2022, ΦΕΚ Α 225/07.12.2022](#).

γ) Εάν συντρέχουν αιτήσεις περισσότερων του ενός φαρμακοποιών, η μεταξύ τους σειρά προτίμησης προκύπτει σύμφωνα με τα κριτήρια της ανωτέρω περίπτωσης β` της παρούσας παραγράφου, αναλογικά εφαρμοζόμενα.

δ) Εάν συντρέχουν αιτήσεις περισσότερων ιδιωτών, μη φαρμακοποιών, η μεταξύ τους σειρά καθορίζεται σύμφωνα με τα κριτήρια της υποπαραγράφου β` της παρούσας παραγράφου, αναλογικά εφαρμοζόμενα.».

*** Το άρθρο 3 αντικαταστάθηκε ως άνω με το [άρθρο 64](#) Ν. [4509/2017, ΦΕΚ Α 201/22.12.2017](#).

Άρθρο 4

Χορήγηση φαρμάκων

Προδιαγραφές ιδρύσεως και λειτουργίας φαρμακείου

Το φάρμακο είναι κοινωνικό αγαθό και χορηγείται διά χειρός φαρμακοποιού.

2. Το φαρμακείο πρέπει να είναι ανεξάρτητο κατάστημα, να διαθέτει επαρκή φυσικό και τεχνητό φωτισμό, αερισμό, αποχέτευση, κλιματισμό και να είναι γενικά σύμφωνο προς τις διατάξεις του Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού (Γ.Ο.Κ.).

«α) Το φαρμακοπωλείο λειτουργεί στο ισόγειο του καταστήματος και είναι χώρος κύριας χρήσεως».

*** Η περίπτωση ά αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο πρώτο υποπαράγραφο ΣΤ.1 περ.7.β Ν. [4254/2014](#), [ΦΕΚ Α 85/7.4.2014](#).

β) Το φαρμακοτεχνικό εργαστήριο, που το ελάχιστο εμβαδόν του πρέπει να είναι 10 τ.μ. και να αποτελεί ανεξάρτητο χώρο κύριας χρήσεως από λείες επιφάνειες, καλώς φωτιζόμενο, στο οποίο παρασκευάζονται τα φαρμακοτεχνικά σκευάσματα.

γ) Η αποθήκη, στην οποία φυλλάσσονται όλα τα προϊόντα που νομίμως διαθέτει το φαρμακείο και που πρέπει να είναι εμβαδού τουλάχιστον 5 τ.μ.

δ) Τουαλέτα, που πρέπει να είναι κατασκευασμένη σύμφωνα με τις διατάξεις του ισχύοντος υγειονομικού κανονισμού.

Το φαρμακοτεχνικό εργαστήριο δύναται να είναι και στο ανώγειο (εξώστη), με την προϋπόθεση όμως να αποτελεί ενιαίο κτίσμα με το ισόγειο φαρμακοπωλείο, με το οποίο θα επικοινωνεί με ευρεία κλίμακα, η δε αποθήκη και η τουαλέτα δύναται να είναι και στο υπογειο του καταστήματος και, σε περίπτωση πολυώροφου καταστήματος, σε κάποιο από τους ορόφους του.

"Το φαρμακευτικό εργαστήριο δύναται να στεγάζεται και στο υπόγειο του φαρμακείου, με την προϋπόθεση ότι έχει εμβαδό τουλάχιστον 10 τ.μ., αποτελεί μ' αυτό ενιαίο κτίσμα και επικοινωνεί μαζί του με ευρεία εσωτερική κλίμακα".

***Το εντός " " εδάφιο προστέθηκε με το [άρθρο 157](#) του Ν. [2071/1992](#) (Α 132)

4. Το κατάστημα του φαρμακείου πρέπει να διαθέτει σύστημα ή επαρκή μέσα πυρασφάλειας και να προστατεύεται με ρολά ασφαλείας. Επίσης στην πρόσοψη αυτού πρέπει να υπάρχει θυρίδα ανάρτησης πινακων εφημερευόντων και διανυκτερευόντων φαρμακείων, με επαρκή φωτισμό και ειδική θυρίδα ασφαλείας εξυπηρετήσεως του κοινού κατά τις διημερεύσεις και διανυκτερεύσεις.

5. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, δύναται να καθορίζονται ειδικότερα η οργάνωση και συγκρότηση των φαρμακείων και ιδιαίτερα τα τεχνικά και επιστημονικά όργανα και τα έπιπλα που πρέπει να διαθέτει αυτό, καθώς και τα πωλούμενα από αυτά είδη. Μέχρι την έκδοση αυτών διατηρούνται σε ισχύ οι κείμενες σχετικές διατάξεις.

Άρθρο 5

Δικαιολογητικά χορηγήσεως άδειας λειτουργίας φαρμακείου

«1. Για τη χορήγηση της κατά το [άρθρο 9](#) του ν. [5607/1932](#) ([Α` 300](#)) άδειας λειτουργίας φαρμακείου, πρέπει να υποβληθούν είτε ηλεκτρονικά είτε ιδιοχειρώς, από τον αιτούντα στην Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας της Περιφερειακής Ενότητας της

έδρας του φαρμακείου μαζί με τη σχετική αίτηση για επιθεώρηση του καταστήματος, όπου θα λειτουργήσει το φαρμακείο, τα εξής δικαιολογητικά:

1) Βεβαίωση Ιδιώτη Μηχανικού σύμφωνα με την παρ. 1α του [άρθρου 3](#) του ν. [4178/2013 \(Α` 174\)](#) στην οποία να διαφαίνεται ο μοναδικός αριθμός ακινήτου που καταγράφεται στο πληροφοριακό σύστημα της ταυτότητας του κτιρίου.

Γίνονται δεκτές βεβαιώσεις που πιστοποιούν ότι δεν υπάρχουν αυθαίρετες κατασκευές. Για τους χώρους που έχουν τακτοποιηθεί για δεδομένη χρήση καταστήματος, για ορισμένο χρονικό διάστημα, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις της κείμενης νομοθεσίας περί αυθαιρέτων χρήσεων, η ισχύς της αντίστοιχης χρήσης ως καταστήματος έχει διάρκεια την οριζόμενη από την εν λόγω νομοθεσία.

2) Βεβαίωση Ιδιώτη Μηχανικού σύμφωνα με το [άρθρο 25](#) του ν. [4178/2013 \(Α` 174\)](#), στην οποία θα αποτυπώνονται τα καθαρά εμβαδά (τετραγωνικά μέτρα) των χώρων κύριας χρήσης και των λοιπών βοηθητικών χώρων (π.χ. τουαλέτας, αποθήκης, εργαστηρίου κ.λπ.) συνοδευόμενη από τα ακόλουθα:

α) Θεωρημένο Αντίγραφο της Άδειας Οικοδομής του Κτιρίου,

β) κάτοψη του Καταστήματος, το οποίο προορίζεται για φαρμακείο, υπογεγραμμένη από Ιδιώτη Μηχανικό, στην οποία θα αποτυπώνονται τα καθαρά εμβαδά (τετραγωνικά μέτρα) των χώρων κύριας χρήσης και των λοιπών βοηθητικών χώρων, και

γ) τομή του καταστήματος, υπογεγραμμένη από Ιδιώτη Μηχανικό, όπου θα αποτυπώνεται το καθαρό ύψος του.

3) Αντίγραφο συμφωνητικού μισθώσεως από τον αιτούντα φαρμακοποιό του καταστήματος, όπου θα λειτουργήσει το φαρμακείο, ή πρόσφατο πιστοποιητικό ιδιοκτησίας από το αρμόδιο υποθηκοφυλακείο για τους ιδιοκτήτες φαρμακοποιούς.

4) Βεβαίωση της αρμόδιας Πυροσβεστικής Υπηρεσίας ότι το κατάστημα διαθέτει σύστημα πυρασφάλειας ή επαρκή πυροσβεστικά μέσα.»

*** Η παρ.1 αντικαταστάθηκε ως άνω με το [άρθρο 218](#) παρ.1 Ν. [4281/2014](#), [ΦΕΚ Α 160/8.8.2014](#).

[2. Τα δικαιολογητικά με στοιχεία γ` και δ` πρέπει να συνοδεύονται από υπεύθυνη δήλωση του [άρθρου 8](#) του ν. [1599/1986 \(ΦΕΚ 65 Α`\)](#) του μηχανικού που τα συνέταξε για την ακρίβεια αυτών].

*** Η παράγραφος 2 ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ με το [άρθρο 218](#) παρ.2 Ν. [4281/2014](#), [ΦΕΚ Α 160/8.8.2014](#).

** Το άρθρο 7 του ν. [328/1976](#) ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ με το άρθρο πρώτο υποπαρ. ΣΤ.1 περ.1.β Ν. [4254/2014](#), [ΦΕΚ Α 85/7.4.2014](#).

Άρθρο 6

Αποστάσεις φαρμακείων

1. Το [άρθρο 7](#) του ν. [328/1976 \(ΦΕΚ 128 Α`\)](#), όπως τούτο τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 19 του ν.δ. 982/1979 (ΦΕΚ 239 Α`) και την παρ 3 του [άρθρου 40](#) του ν. [1759/1988 \(ΦΕΚ 50 Α`\)](#), αντικαθίσταται ως εξής:

"1. Τα ιδρυόμενα στο εξής φαρμακεία πρέπει να απέχουν μεταξύ τους και από τα ήδη λειτουργούντα τουλάχιστον εκατό (100) μέτρα, η δε απόσταση μετράται είτε από άκρο σε άκρο των φαρμακείων είτε από πρόσοψη σε πρόσοψη αυτών".

2. Τα φαρμακεία που λειτουργούν συνεχώς στον ίδιο δήμο ή κοινότητα, με τον ίδιο φαρμακοποιό, μεταφερόμενα σε άλλη θέση, πρέπει να απέχουν, κατά το χρόνο της μεταφοράς τους, από τα λειτουργούντα φαρμακεία: α)

τουλάχιστον σαράντα (40) μέτρα, εφ' όσον συμπλήρωσαν πέντε (5) χρόνια λειτουργίας και β) τουλάχιστον είκοσι (20) μέτρα, εφ' όσον συμπλήρωσαν δέκα (10) χρόνια λειτουργίας.

Οι παραπάνω αποστάσεις μετρώνται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο.

3. Με την επιφύλαξη της διαστάσεως της επομένης παραγράφου, απαγορεύεται η ίδρυση και η μεταφορά φαρμακείων σε απόσταση: α) εκατόν είκοσι (120) μέτρων τουλάχιστον από δύο (2) συστεγαζόμενα φαρμακεία, β) εκατόν εξήντα (160) μέτρων τουλάχιστον από τρία (3) συστεγαζόμενα φαρμακεία, γ) διακοσίων (200) μέτρων τουλάχιστον από τέσσερα (4) συστεγαζόμενα φαρμακεία και δ) διακοσίων πενήντα (250) μέτρων τουλάχιστον από πέντε (5) ή περισσότερα συστεγαζόμενα φαρμακεία.

"4. Η ελάχιστη απόσταση φαρμακείου που λειτουργεί ή λειτουργούσε στο ίδιο κατάστημα περισσότερο από δώδεκα (12) χρόνια και μεταφέρεται λόγω τελεσίδικης εξωστικής δικαστικής αποφάσεως για ανοικοδόμηση, ιδιόχρηση ή κατεδάφιση, πρέπει να είναι είκοσι μέτρα από τα λειτουργούντα φαρμακεία."

*** Η παρ.4 αντικαταστάθηκε ως άνω με το [άρθρο 14 Ν.3730/2008](#), [ΦΕΚ Α 262/23.12.2008](#).

5. Οι αποστάσεις των παρ. 2 και 3 του παρόντος άρθρου μειώνονται στο μισό για τα φαρμακεία, τα λειτουργούντα πέραν της πενταετίας, σε δήμους ή κοινότητες όπου υπάρχουν κέντρα εκδόσεως ή ελέγχου συνταγών, που καθορίζονται με απόφαση του νομάρχη και μέχρι απόσταση 200 μέτρων από το κτίριο αυτών, η δε απόσταση μετράται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1.

[6. Δήμοι και κοινότητες γύρω από την ευρύτερη περιοχή των Δήμων Αθηνών ή Θεσσαλονίκης δύναται να αποτελέσουν μεταξύ αυτών ενιαίες φαρμακευτικές περιφέρειες, με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται εφάπαξ με πρόταση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά προηγούμενη γνώμη των γενικών συνελεύσεων των φαρμακευτικών συλλόγων Αττικής ή Θεσσαλονίκης. Στις ενιαίες φαρμακευτικές περιφέρειες Αθηνών ή Θεσσαλονίκης επιτρέπεται η μεταφορά των νομίμως εντός αυτών λειτουργούντων φαρμακείων.]

***Η παρ.6 καταργήθηκε με την παρ.3 του [άρθρου 45](#) του Ν. [4025/2011](#) [ΦΕΚ Α 228/2-11-2011](#)

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με την παρ.14 εδ.γ' [άρθρ.19](#) Ν.[3106/2003](#), [ΦΕΚ Α 30/10.2.2003](#), ορίζεται ότι:

"γ) Οι περί αποστάσεων φαρμακείων δεσμευτικές διατάξεις του άρθρου 6 του Ν. 1963/1991 δεν εφαρμόζονται στην περίπτωση που ο αιτών φαρμακοποιός απέκτησε την άδεια ασκήσεως επαγγέλματος πριν από την κατά την 1.1.1992 έναρξη της ισχύος του παραπάνω νόμου και ζητεί την ίδρυση φαρμακείου σε κατάστημα του οποίου ο ίδιος ή ο σύζυγός του είχε αποκτήσει την κυριότητα ή συγκυριότητα κατά ποσοστό άνω του 50% πριν από την ίδια ημερομηνία. Η σχετική αίτηση υποβάλλεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία έξι (6) μηνών από τη δημοσίευση αυτού του νόμου".

Άρθρο 7

Συστέγαση φαρμακείων

Το [άρθρο 12](#) του ν. [5607/1932](#) ([ΦΕΚ 300 Α`](#)), όπως αντικαταστάθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα, αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Με απόφαση του Αρμόδιου Περιφερειάρχη της έδρας των συστεγαζόμενων φαρμακείων δύναται να επιτραπεί η συστέγαση στο ίδιο κατάστημα περισσοτέρων του ενός (1) υπό ίδρυση φαρμακείων εφόσον χωροταξικά δεν παρακωλύεται η εξυπηρέτηση

του κοινού και δεν έχει δηλωθεί στο συγκεκριμένο κατάστημα η λειτουργία νεοϊδρυόμενου φαρμακείου ή η μεταφορά φαρμακείου που ήδη λειτουργεί σε άλλη θέση. Στην περίπτωση αυτή η ολοκλήρωση της ιδρύσεως του φαρμακείου με τη λήψη άδειας λειτουργίας και η πραγματοποίηση της μεταφοράς πρέπει να γίνει σε χρονικό διάστημα εξήντα (60) ημερών, αν δε παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αυτή, η δηλωθείσα ίδρυση και η μεταφορά δεν αποτελούν κώλυμα για την έγκριση της αιτούμενης συστεγάσεως. Ομοίως μπορεί να επιτραπεί η συστέγαση φαρμακείων υπό ίδρυση με λειτουργούντα φαρμακεία, καθώς και λειτουργούντων φαρμακείων μεταξύ τους.

Επίσης επιτρέπεται η συστέγαση στο ίδιο κατάστημα φαρμακαποθηκών υπό ίδρυση ή λειτουργουσών και υπό ίδρυση φαρμακαποθηκών ή και λειτουργουσών μεταξύ τους.»

*** Η παρ.1 αντικαταστάθηκε ως άνω με το [άρθρο 219 Ν.4281/2014](#), [ΦΕΚ Α 160/8.8.2014](#).

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Βλ. [άρθρο 52 Ν. 4999/2022](#), [ΦΕΚ Α 225/07.12.2022](#), σχετ.με δυνατότητα σύστασης εταιρείας εκμετάλλευσης φαρμακείου ειδικού τύπου.

2. Οι αδειούχοι φαρμακοποιοί των συστεγασμένων φαρμακείων και φαρμακαποθηκών είναι συνυπεύθυνοι για κάθε παράβαση νόμου, καθώς και για την αυτοπρόσωπη διεύθυνση και την κανονική λειτουργία των φαρμακείων και των φαρμακαποθηκών τους και υποχρεούνται να αναγραφούν τα ονοματεπώνυμά τους στις προθήκες και τις επιγραφές αυτών.

3. Η συστέγαση μεταξύ φαρμακείων που λειτουργούν και μεταξύ λειτουργούντων φαρμακείων με υπό ίδρυση, που δεν έχουν λάβει άδεια λειτουργίας, επιτρέπεται ανεξάρτητα από την απόσταση που έχουν αυτά από άλλο φαρμακείο ή από συστεγαζόμενα.

4. Τα κατά την παρ. 1 συστεγαζόμενα φαρμακεία θεωρούνται, για τον καθορισμό του αριθμού των φαρμακείων, ως λειτουργούντα χωριστά και υποχρεούνται σε ιδιαίτερη διημέρευση και διανυκτέρευση.

5. Άδειες για συστέγαση φαρμακείων ή σύσταση εταιρείας εκμεταλλεύσεως των φαρμακείων αυτών στο εξής χορηγούνται μόνο σε φαρμακεία και φαρμακαποθήκες που πληρούν τις προδιαγραφές της ισχύουσας νομοθεσίας.

6. Σε περίπτωση συνταξιοδοτήσεως παραιτήσεως για λόγους υγείας ή θανάτου του φαρμακοποιού, στο κατάστημα του οποίου εγκρίθηκε ή εγκρίνεται συστέγαση, σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, δεν έχουν εφαρμογή, λυομένης της συστεγάσεως, για τους παραμένοντες σ' αυτό φαρμακοποιούς, οι περί εμβადού και αποστάσεων διατάξεις των άρθρων 4 και 6 του παρόντος νόμου. Προκειμένου να πραγματοποιηθεί η προαναφερθείσα συστέγαση δεν ισχύουν οι προϋποθέσεις της παρ. 5 του παρόντος άρθρου και οι περιορισμοί του άρθρου 2, για τον δηλώνοντα, κατά την υποβολή της αιτήσεως για Χορήγηση άδειας ιδρύσεως φαρμακείου, ότι θα συστεγασθεί μετά των ανωτέρω και των κληρονόμων, κατά νόμο δικαιούχων της άδειας, οι οποίοι δηλώνουν την αποδοχή τους εγγράφως επί του φύλλου της αιτήσεως.

Αν το εμβαδόν του φαρμακείου στις πιο πάνω περιπτώσεις είναι μικρότερο του οριζόμενου στο άρθρο 4 του παρόντος νόμου, τότε η συστέγαση και η αποσυστέγαση, που προαναφέρεται, μπορεί να γίνει μία φορά.

Το φαρμακευτικό εργαστήριο μπορεί να είναι και σε ανώγειο, η δε αποθήκη και η τουαλέτα μπορούν να είναι και σε υπόγειο ή ανώγειο χώρο του φαρμακείου. Όλοι αυτοί οι χώροι πρέπει να επικοινωνούν με το κύριο κατάστημα, σύμφωνα όμως πάντοτε με τον ισχύοντα Γ.Ο.Κ.

7. Τα κατά το παρόν άρθρο συστεγαζόμενα φαρμακεία λειτουργούν υποχρεωτικά με τη μορφή ομόρρυθμης εταιρείας, που συνιστάται με συμβολαιογραφικό έγγραφο, οριζόμενων συνδιαχειριστών όλων των

συμμετεχόντων στη συστέγαση φαρμακοποιών και εφαρμοζομένων αναλόγως των διαταξεων των παρ. 2, 3, 4, 5 και 7 του [άρθρου 17](#) του ν. [5607/1932](#), όπως τούτο αντικαταστάθηκε και τροποποιήθηκε με τα άρθρα 6 του ν. [328/1976](#) και 14 του ν. [1821/1988](#) ([ΦΕΚ 271 Α`](#)).

8. Στο τέλος του πρώτου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 33 του ν. [5607/1932](#), όπως τούτο τελικά αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 της παρ. Ζ` του [άρθρου 58](#) του ν. [1539/1985](#), ([ΦΕΚ 64 Α`](#)) προστίθεται η φράση: "η επί συστεγαζομένων φαρμακείων με την επίβλεψη του ετέρου των συστεγαζομένων φαρμακοποιού".

*** Στο [άρθρο 12](#) ν. [5607/1932](#) προστέθηκε και παρ.9 με το άρθρ.19 παρ.5 άρθρ. [3204/2003](#).

*** Το άρθρο 8 ΚΑΤΑΡΤΗΘΗΚΕ με το άρθρο πρώτο υποπαράγραφο ΣΤ.1 περ.2 Ν. [4254/2014](#),
[ΦΕΚ Α 85/7.4.2014](#).

Άρθρο 8

Εταιρεία εκμετάλλευσης φαρμακείων

[1. Με απόφαση του νομάρχη, εφ` όσον χωροταξικά δεν κωλύεται η εξυπηρέτηση του κοινού, δύναται να επιτραπεί η σύσταση εταιρειών εκμετάλλευσης φαρμακείων, που λειτουργούν ως ατομικά, εταιρικά και συστεγαζόμενα.

2. Η εταιρεία μετά την έκδοση από το νομάρχη εγκριτικής απόφασης, συνιστάται με συμβολαιογραφικό έγγραφο, στο οποίο θα μνημονεύεται ο αριθμός της εγκριτικής απόφασης του νομάρχη. Κυρωμένα δε αντίγραφα αυτού υποβάλλονται, μέσα σ` ένα μήνα από την καταχώριση στα βιβλία του οικείου πρωτοδικείου, στο τμήμα ή τη διεύθυνση υγιεινής της νομαρχίας και στο φαρμακευτικό σύλλογο, του οποίου είναι μέλη οι μετέχοντες στην εταιρεία φαρμακοποιοί. Σε περίπτωση μη τηρήσεως των ανωτέρω ανακαλείται η εγκριτική απόφαση του νομάρχη. Η ανακλητική πράξη, με μέριμνα του οικείου νομάρχη, κοινοποιείται στο οικείο πρωτοδικείο για τη σημείωσή της στην οικεία καταχώριση.

3. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καθορίζονται:

- α) Η μορφή της εταιρείας.
- β) Τα δικαιολογητικά, που θα πρέπει να υποβάλλονται στο τμήμα ή τη διεύθυνση υγιεινής της αρμόδιας νομαρχίας, για την έγκριση της συστάσεως της εταιρείας.
- γ) Η διαχείριση, η εκπροσώπηση της εταιρείας, ο διακριτικός εμπορικός τίτλος, που θα τίθεται μετά τη λέξη στο "φαρμακείο" και "το ονοματεπώνυμο του φαρμακοποιού ή των φαρμακοποιών".
- δ) Οι όροι και προϋποθέσεις λειτουργίας ιδιαίτερων χώρων, εκτός καταστημάτων των μετεχόντων στην εταιρεία φαρμακείων, για την αποκλειστική εξυπηρέτηση των αναγκών τούτων.
- ε) Η έδρα, η χρονική διάρκεια της εταιρείας, που μπορεί να παρατείνεται με την αυτή διαδικασία, καθώς και τα επιτρεπόμενα ποσοστά συμμετοχής στην εταιρεία.
- στ) Κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για τη σύσταση και λειτουργία των εταιρειών.

"ζ. Οι συνέπειες και ο τρόπος εφαρμογής των επιβαλλόμενων διοικητικών, συμβατικών και πειθαρχικών κυρώσεων σε βάρος των φαρμακοποιών - μετόχων τα φαρμακεία των οποίων μετέχουν στην Ε.Φ.".]

*** Η περ.ζ` προστέθηκε με την παρ.4 [άρθρ.11](#) Ν.2956/2001, [ΦΕΚ Α 256/2.11.2001](#).

«Άρθρο 9

Ωράριο Λειτουργίας Φαρμακείων

1. Τα φαρμακεία λειτουργούν υποχρεωτικά κατ' ελάχιστον σαράντα (40) ώρες εβδομαδιαίως.

"Τα φαρμακεία απαγορεύεται να λειτουργούν στις κάτωθι αργίες εκάστου έτους, με την επιφύλαξη των διατάξεων περί διανυκτερεύσεων και διημερεύσεων: την 25η Μαρτίου, τη Μεγάλη Παρασκευή, τη Δευτέρα του Πάσχα, την 15η Αυγούστου, την 25η και την 26η Δεκεμβρίου, την 1η Ιανουαρίου, την 6η Ιανουαρίου, την Καθαρά Δευτέρα, την 1η Μαΐου, την 28η Οκτωβρίου και του Αγίου Πνεύματος, την ημέρα εορτής του Πολιούχου Αγίου της πόλης και την ημέρα Απελευθέρωσης της πόλης."

***Το εντός "" δεύτερο εδάφιο αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ. 1 του [άρθρου 26](#) του Ν. [4613/2019](#) ([ΦΕΚ Α 78/24.5.2019](#))

2. Όλα τα φαρμακεία συμμετέχουν υποχρεωτικά στις καθοριζόμενες σύμφωνα με το παρόν διημερεύσεις και διανυκτερεύσεις. Η διημέρευση διαρκεί από τις 08:00 π.μ. έως τις 21:00 μ.μ. και η διανυκτέρευση από τις 21:00 μ.μ. έως τις 08:00 π.μ. κάθε ημέρας. Με απόφαση του κατά τόπον αρμόδιου Περιφερειάρχη κατόπιν σύμφωνης γνώμης του οικείου φαρμακευτικού συλλόγου, καθορίζεται ανά περιφερειακή ενότητα ή ανά δήμο, ο αριθμός των φαρμακείων που διημερεύουν και διανυκτερεύουν κάθε έτος και η σειρά διημέρευσης και διανυκτέρευσης αυτών. Σύμφωνα με αυτή την απόφαση συντάσσονται από τον κατά τόπον αρμόδιο φαρμακευτικό σύλλογο σχετικοί πίνακες διημέρευσης και διανυκτέρευσης, οι οποίοι ισχύουν για ένα έτος και είναι υποχρεωτικοί για τα μέλη τους. Για τον ως άνω καθορισμό των φαρμακείων που διημερεύουν ή διανυκτερεύουν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ως κριτήρια: α) η ισόρροπη γεωγραφική κατανομή όλων των διημερευόντων και διανυκτερευόντων φαρμακείων, ώστε να καλύπτονται εύκολα οι ανάγκες πρόσβασης των πολιτών στο φάρμακο ανά δήμο όλο το 24ωρο, β) η ισομερής συμμετοχή όλων των φαρμακείων στις διανυκτερεύσεις και τις διημερεύσεις. Οι πίνακες διημερεύσεως και διανυκτερεύσεως των φαρμακείων συντάσσονται με ευθύνη και φροντίδα του οικείου φαρμακευτικού συλλόγου, αναρτώνται επί των προσόψεων των φαρμακείων κατά τις ημέρες και ώρες που αυτά παραμένουν κλειστά, με ευθύνη του φαρμακοποιού, καθώς και στις ιστοσελίδες, εφόσον υφίστανται, των αρμόδιων Περιφερειών ή Περιφερειακών Ενοτήτων και Φαρμακευτικών Συλλόγων. Το προσωπικό των φαρμακείων, που εργάζονται κατά το χρόνο διημέρευσης ή διανυκτέρευσης, τουλάχιστον επί πέντε ώρες, δικαιούται πλήρη ανάπαυση την επόμενη ημέρα. Το τμήμα του χρόνου εργασίας που παρέχεται σε διημέρευση ή διανυκτέρευση και που δεν συμπληφίζεται με το χρόνο ανάπαυσης του προηγούμενου εδαφίου θεωρείται ως υπερωριακή εργασία και εφαρμόζονται για αυτό οι ισχύουσες διατάξεις για την αμοιβή υπερωριακής εργασίας.

«3. "Ο νόμιμος εκπρόσωπος κάθε φαρμακείου, με τη σύμφωνη γνώμη του υπεύθυνου φαρμακοποιού, δύναται να επιλέξει ωράριο λειτουργίας του φαρμακείου του, καθ υπέρβαση των χρονικών ορίων της παραγράφου 1, πλην της Κυριακής, με την επιφύλαξη των παραγράφων 5 και 6 του [άρθρου 22](#) του ν. [1483/1984](#) ([Α 153](#)) και εντός του χρονικού πλαισίου λειτουργίας των καταστημάτων λιανικής πώλησης, όπως αυτό καθορίζεται δυνάμει του [άρθρου 23](#) του ν. [2224/1994](#) ([Α 112](#))." Η επιχείρηση φαρμακείου που επιλέγει το, κατά το προηγούμενο εδάφιο, διευρυσμένο ωράριο εξακολουθεί να έχει τις υποχρεώσεις που συνεπάγονται οι παράγραφοι 1 και 2 του παρόντος. Ο νόμιμος εκπρόσωπος της επιχείρησης υποχρεωτικά δηλώνει ανά δίμηνο κάθε έτος και τουλάχιστον ένα μήνα πριν την έναρξη του διμήνου αυτού, τις ώρες και ημέρες σε εβδομαδιαίο προγραμματισμό, που επιλέγει, σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο, να λειτουργήσει πέραν του υποχρεωτικού ωραρίου, στους κατά τόπον

αρμόδιους φαρμακευτικούς συλλόγους και στον κατά τόπον αρμόδιο Περιφερειάρχη. Η δήλωση μπορεί να γίνει με οποιονδήποτε πρόσφορο τρόπο, ήτοι ακόμη και μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, αλλά πάντοτε εγγράφως.

Σε περίπτωση λειτουργίας φαρμακείου, πέραν των χρονικών ορίων της παραγράφου 1, κατά παράλειψη της δήλωσης των προηγούμενων εδαφίων ή καθ' υπέρβαση των δηλωθέντων χρονικών ορίων αυτής, επιβάλλεται πρόστιμο έως τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ με απόφαση του κατά τόπον αρμόδιου Περιφερειάρχη. Η τήρηση του διευρυμένου ωραρίου είναι υποχρεωτική. Σε περίπτωση μη τήρησής του επιβάλλονται στον κάτοχο άδειας ίδρυσης και λειτουργίας του φαρμακείου με απόφαση του κατά τόπον αρμόδιου Περιφερειάρχη, μετά από γνώμη του οικείου Φαρμακευτικού Συλλόγου, οι κάτωθι κυρώσεις:

- α) Σε περίπτωση πρώτης παράβασης, αποστέλλεται έγγραφη σύσταση,
- β) σε περίπτωση δεύτερης παράβασης, απαγορεύεται στο φαρμακείο να λειτουργεί με διευρυμένο ωράριο για έξι (6) μήνες από την κοινοποίηση της σχετικής απόφασης και
- γ) στην περίπτωση κάθε επόμενης παράβασης μετά τη δεύτερη, επιβάλλονται οι προβλεπόμενες εκ του νόμου κυρώσεις για παράβαση των διατάξεων περί διημερεύσεων και διανυκτερεύσεων.

Ο κατά τόπον αρμόδιος Φαρμακευτικός Σύλλογος καταρτίζει διμηνιαίους χωριστούς πίνακες φαρμακείων που λειτουργούν πέραν του κατ' ελάχιστον υποχρεωτικού ωραρίου, σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο, οι οποίοι αναρτώνται επί των προσόψεων των φαρμακείων κατά τις ημέρες και ώρες που αυτά παραμένουν κλειστά, καθώς και στις ιστοσελίδες, εφόσον υφίστανται, των αρμόδιων Περιφερειών και Φαρμακευτικών Συλλόγων.».

***Το εντός "" πρώτο εδάφιο της παρ. 3 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ. 2 του [άρθρου 26](#) του Ν. [4613/2019](#) ([ΦΕΚ Α 78/24.5.2019](#))

*** Η παρ.3 αντικαταστάθηκε ως άνω με το [άρθρο 5](#) παρ.1 Ν. [4558/2018](#), [ΦΕΚ Α 140/1.8.2018](#),

με την παρ.2 δε του αυτού άρθρου και νόμου ορίζεται ότι:

""2. Δηλώσεις διευρυμένου ωραρίου φαρμακείων που έχουν υποβληθεί έως τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 9 του ν. 1963/1991, μπορούν να ανακληθούν ή να τροποποιηθούν εντός δέκα (10) ημερών από τη δημοσίευση του παρόντος. Η κατά το προηγούμενο εδάφιο ανάκληση ή τροποποίηση ισχύει από το χρόνο της υποβολής της, για το χρονικό διάστημα διευρυμένης λειτουργίας του φαρμακείου, που είχε δηλωθεί σύμφωνα με την αρχικώς ανακαλούμενη ή τροποποιούμενη δήλωση".

4. Με απόφαση του κατά τόπον αρμόδιου Περιφερειάρχη, δύνανται να απαλλάσσονται της υποχρέωσης διημερεύσεων ή διανυκτερεύσεων φαρμακεία, μόνον για τους εξής λόγους: α) για σοβαρούς λόγους υγείας που αφορούν στο πρόσωπο του λειτουργούντος το φαρμακείο φαρμακοποιού, οι οποίοι αποδεικνύεται με γνωμάτευση από αρμόδια υγειονομική επιτροπή, ή β) για σοβαρούς οικονομικούς λόγους, ύστερα από γνώμη του κατά τόπον αρμόδιου φαρμακευτικού συλλόγου, οι οποίοι πρέπει να αποδεικνύονται εγγράφως, βάσει των οποίων είναι αδύνατος ο εφοδιασμός του φαρμακείου με το απαραίτητο φαρμακευτικό υλικό για την ανταπόκρισή του στις ανάγκες της εφημερίας ή της διανυκτέρευσης. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας εξειδικεύονται ειδικότερα, τα ανωτέρω κριτήρια απαλλαγής καθώς και καθορίζεται ή συγκροτείται η υγειονομική επιτροπή η οποία θα αποφαινεται επ' αυτών. Έως την δημοσίευση της υπουργικής απόφασης της παρούσας παραγράφου, με απόφαση του οικείου Περιφερειάρχη, ύστερα από γνώμη του οικείου Φαρμακευτικού Συλλόγου, απαλλάσσονται της υποχρέωσης διημερεύσεων και διανυκτερεύσεων προσκαίρως ή οριστικώς, οι φαρμακοποιοί, για τους οποίους συντρέχουν σοβαροί λόγοι υγείας, αποδεικνυόμενοι με πιστοποιητικό νοσηλευτικών ιδρυμάτων ή άλλοι σοβαροί λόγοι, για τους οποίους θα εκφέρει γνώμη ο οικείος φαρμακευτικός σύλλογος. Μετά τη δημοσίευση του υπουργικής απόφασης της παρούσας παραγράφου, επανεξετάζονται όλες οι περιπτώσεις της απαλλαγής από τις διημερεύσεις και τις διανυκτερεύσεις σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην απόφαση αυτή.

«5. Σε φαρμακοποιούς ή φαρμακεία που δηλώνουν ότι θα τηρήσουν σύμφωνα με την παράγραφο 3 διευρυμένο ωράριο του υποχρεωτικού ωραρίου, δεν επιτρέπεται η χορήγηση απαλλαγής από την υποχρέωση:

α) διημέρευσης, εφόσον το διευρυμένο ωράριο δηλώθηκε για το χρονικό πλαίσιο της εφημερίας από 08:00 π.μ. έως 21:00 μ.μ. και για όσο χρόνο τηρεί το ωράριο αυτό, και

β) διανυκτερεύσεων, εφόσον διευρυμένο ωράριο δηλώθηκε για το χρονικό πλαίσιο της διανυκτέρευσης από 21:00 μ.μ. έως 08:00 π.μ. και για όσο χρόνο τηρεί το ωράριο αυτό».

*** Η παρ.5 αντικαταστάθηκε ως άνω με το [άρθρο τέταρτο Ν. 4517/2018, ΦΕΚ Α 22/8.2.2018](#).

6. Οι νόμιμοι εκπρόσωποι και οι υπεύθυνοι φαρμακοποιοί των επιχειρήσεων φαρμακείων που παραβιάζουν τις διατάξεις των περί διημερεύσεων και διανυκτερεύσεων τιμωρούνται: α) με φυλάκιση έως έξι (6) μηνών και β) με απόφαση του αρμόδιου Περιφερειάρχη με χρηματικό πρόστιμο από τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ έως είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ, και σε περίπτωση υποτροπής με πρόσκαιρο κλείσιμο του φαρμακείου από δύο (2) έως έξι (6) μήνες.

7. Με απόφαση του αρμόδιου Περιφερειάρχη μετά από έλεγχο από το Σώμα Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας, ή από την αρμόδια Διεύθυνση της Περιφέρειας, στις επιχειρήσεις φαρμακείων οι οποίοι από υπαιτιότητα τους δεν τηρούν το υποχρεωτικό ωράριο που ορίζεται με την Απόφαση του Περιφερειάρχη επιβάλλεται χρηματικό πρόστιμο από τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ έως είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ και σε περίπτωση υποτροπής με πρόσκαιρο κλείσιμο του φαρμακείου από δύο (2) έως έξι (6) μήνες.».

*** Το άρθρο 9, όπως είχε τροποποιηθεί και συμπληρωθεί με τη παρ.3 [άρθρ.13 Ν. 2920/2001](#), ΦΕΚ Α 131 και τη παρ.3 [άρθρου 36 Ν. 4025/2011](#), ΦΕΚ Α 228, αντικαταστάθηκε ως άνω με το [άρθρο 257 παρ.1 Ν. 4512/2018, ΦΕΚ Α 5/17.1.2018](#).

Άρθρο 10

Φαρμακευτική Γνωμοδοτική Επιτροπή

"1. Στο Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας συνιστάται Φαρμακευτική Γνωμοδοτική Επιτροπή, η οποία αποτελείται από:

α) τον Νομικό Σύμβουλο του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας ή το νόμιμο αναπληρωτή του, ως πρόεδρο,

β) τον Πρόεδρο του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων ή το νόμιμο αναπληρωτή του ή άλλο μέλος του Δ.Σ. αυτού ως αντιπρόεδρο,

γ) τον Προϊστάμενο της Διευθύνσεως Τεχνικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας ή το νόμιμο αναπληρωτή του,

δ) τον Προϊστάμενο της Διευθύνσεως Φαρμάκων και Φαρμακείων του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας ή το νόμιμο αναπληρωτή του,

ε) τον Πρόεδρο του Πανελληνίου Φαρμακευτικού Συλλόγου ή το νόμιμο αναπληρωτή του ή άλλο μέλος του Δ.Σ. αυτού.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Υγείας και Πρόνοιας καθορίζεται η αμοιβή των μελών, του εισηγητή και του γραμματέα της επιτροπής."

*** Η παρ.1 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.1 του άρθρου 16 του Ν. [3204/2003](#) ([ΦΕΚ Α 296](#))

2. Η επιτροπή της παρ. 1 συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Υγείας,

Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Με την ίδια απόφαση ορίζονται ο εισηγητής, ο οποίος πρέπει να είναι υπάλληλος του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων με βαθμό Α` του κλάδου ΠΕ και ο γραμματέας της επιτροπής. Με παρόμοια απόφαση μπορεί να ρυθμίζονται θέματα λειτουργίας της ανωτέρω επιτροπής.

3. Η Φαρμακευτική Γνωμοδοτική Επιτροπή είναι αρμόδια για τη γνωμοδότηση, προ της εκδόσεως αποφάσεως από τον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, σε περιπτώσεις προσφυγών του [άρθρου 8](#) του ν. [3200/1955](#) ([ΦΕΚ 97 Α`](#)), επί θεμάτων φαρμακείων και φαρμακαποθηκών, καθώς και επί κάθε άλλου θέματος φαρμακευτικής νομοθεσίας, για το οποίο ο υπουργός απευθύνει σχετικό ερώτημα.

4. Ο Υπουργός Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, επί προσφυγών του [άρθρου 8](#) του ν. [3200/1955](#), ελέγχει την απόφαση του αρμόδιου νομάρχη σε θέματα φαρμακείων και φαρμακαποθηκών και κατ' ουσία δυνάμενος, κατά περίπτωση, νύ ακυρώσει ή να τροποποιήσει αυτές.

Άρθρο 11

Πειθαρχικά Συμβούλια

Το [άρθρο 67](#) του ν. [3601/1928](#) ([ΦΕΚ 97 Α`](#)), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 9 του ν. 4111/1960 ([ΦΕΚ 163 Α`](#)) και την παρ. ΣΤ` περ. 1 και 2 του [άρθρου 37](#) του ν. [1316/1983](#) ([ΦΕΚ 3 Α](#)), αντικαθίσταται ως εξής:

"1. Πρωτοβάθμια πειθαρχικά συμβούλια λειτουργούν σε φαρμακευτικούς συλλόγους που έχουν άνω των 100 μελών. Πειθαρχικά παραπτώματα μελών φαρμακευτικών συλλόγων, που έχουν λιγότερα από εκατό (100) μέλη, εκδικάζονται από τα πειθαρχικά συμβούλια των πλησιέστερων φαρμακευτικών συλλόγων που ορίζονται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του Πανελληνίου Φαρμακευτικού Συλλόγου.

Η ρύθμιση αυτή ισχύει μέχρι της διεξαγωγής αρχαιρεσιών από το συγκεκριμένο φαρμακευτικό σύλλογο.

2. Κάθε καταγγελία υποβάλλεται υποχρεωτικά στη γραμματεία του πειθαρχικού συμβουλίου. Ο πρόεδρος του πειθαρχικού συμβουλίου μελετά τα στοιχεία της καταγγελίας και αποφαινεται περί της παραπομπής ή μη του καταγγελλομένου στο πειθαρχικό συμβούλιο.

3. Στην περίπτωση, κατά την οποία ο καταγγελλόμενος κριθεί παραπεμπτός στο πειθαρχικό συμβούλιο, ο πρόεδρος αυτού αφ` ενός τον καλεί να απολογηθεί εγγράφως εντός δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών και αφ` ετέρου ορίζει εισηγητή επί της υποθέσεως ένα από τα μέλη του πειθαρχικού συμβουλίου.

4. Ο οριζόμενος ως εισηγητής μελετά τα στοιχεία της καταγγελίας και την απολογία του καταγγελλομένου και εισηγείται εγγράφως κατά τη συνεδρίαση του πειθαρχικού συμβουλίου.

5. Κατά την εκδίκαση της υποθέσεως ο καταγγελλόμενος καλείται να παραστεί με ειδική πρόσκληση. Η μη εμφάνισή του θεωρείται επιβαρυντικό στοιχείο.

6. Οι πειθαρχικές ποινές είναι:

α) Σύσταση.

β) Επίπληξη.

γ)." Πρόστιμο από χίλια πεντακόσια (1.500,00) μέχρι τριάντα χιλιάδες (30.000,00) ευρώ." Το κατώτατο και ανώτατο όριο του προστίμου μπορεί να αυξηθεί μέχρι το πενταπλάσιο με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

***Η εντός "" πρώτη περίοδος της περ.γ` αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.2 του [άρθρου 19](#) του Ν.[3204/2003](#) ([ΦΕΚ Α 296](#))

δ) Στέρωση για τέσσερα χρόνια ή διαρκώς του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι.

ε) Πρόσκαιρο κλείσιμο του φαρμακείου από ένα μήνα μέχρι ένα έτος.

στ) Οριστική στέρωση της άδειας ασκήσεως επαγγέλματος σε ιδιαίτερες σοβαρές περιπτώσεις.

Η επιβολή της ποινής των περ. γ ` και ε ` μπορεί να συνεπάγεται και την επιβολή της ποινής της περ. δ`, εφ` ύ` όσον, κατά την κρίση του συμβουλίου, συντρέχει ιδιαίτερος προς τούτο λόγος.

7) Το πειθαρχικό συμβούλιο, αν κρίνει σκόπιμο, δύναται να διατάξει τη δημοσίευση, με έξοδα του τιμωρηθέντος, της αποφάσεώς του, όταν αυτή καταστεί αμετάκλητη, με τη μέριμνα του φαρμακευτικού συλλόγου, σε μία τοπική εφημερίδα και στο εκδιδόμενο από τον πανελλήνιο φαρμακευτικό Σύλλογο "φαρμακευτικό δελτίο" ή σε έντυπο του τοπικού φαρμακευτικού συλλόγου, εφ` όσον κυκλοφορεί.

8. Οι αποφάσεις του πρωτοβαθμίου πειθαρχικού συμβουλίου κοινοποιούνται στο φαρμακευτικό σύλλογο, του οποίου ο πειθαρχικός διωχθείς είναι μέλος, οι δε υποκείμενες σε έφεση και στον Πανελλήνιο Φαρμακευτικό Σύλλογο.

9. ` Εφεση ενώπιον του Ανώτατου Φαρμακευτικού Πειθαρχικού Συμβουλίου επιτρέπεται, εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών, από την κοινοποίηση της απόφασης στον τιμωρηθέντα, στην περίπτωση επιβολής ποινής προστίμου "άνω των δέκα χιλιάδων ένα (10.001) ευρώ" καθώς και στις περιπτώσεις δ`, ε και στ` της παρ. 6. Για την άσκηση εφέσεως απαιτείται η καταβολή παραβόλου 5.000 δραχμών, το οποίο σε περίπτωση απορρίψεως της καταπίπτει υπέρ του Πανελληνίου Φαρμακευτικού Συλλόγου, άλλως αποδίδεται τούτο στον εκκαλούντα.

***Η εντός "" φράση όπως είχε αντικατασταθεί με την παρ.3 του άρθρου 19 του Ν.[3204/2003](#) ([ΦΕΚ Α 296](#)) , αντικαταστάθηκε εκ νέου ως άνω με την παρ.4 του [άρθρου 39](#) του Ν. [4025/2011](#) [ΦΕΚ Α 228/2-11-2011](#)

10. Η άσκηση εφέσεως για τις περιπτώσεις δ` ύ, ε και στύ της παραγράφου 6 συνεπάγεται την αναστολή εκτελέσεως των ποινών μέχρι της εκδόσεως αποφάσεως επ` αυτής.

11. Αποφάσεις του πειθαρχικού συμβουλίου, εφύ` όσον κατέστησαν τελεσίδικες εκτελούνται με μέριμνα του τμήματος ή της διευθύνσεως υγιεινής της αρμόδιας νομαρχίας.

12. Πρόστιμα επιβληθέντα με οριστικές αποφάσεις του πρωτοβάθμιου πειθαρχικού συμβουλίου εισπράττονται από το φαρμακευτικό σύλλογο, του οποίου ο τιμωρηθείς είναι μέλος. Ο φαρμακευτικός σύλλογος υποχρεούται να επιστρέψει στον τιμωρηθέντα το επιβληθέν πρόστιμο εξ ολοκλήρου ή μέρος αυτού, σε περίπτωση απαλλαγής του ή τροποποιήσεως της αποφάσεως του πρωτοβάθμιου πειθαρχικού συμβουλίου από το Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο".

Άρθρο 12

Κωδικοποίηση

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μπορεί οι διατάξεις της κείμενης φαρμακευτικής νομοθεσίας να κωδικοποιούνται σε ενιαίο κείμενο, μεταγλωττιζόμενες, επιτρεπομένης της αναμορφώσεως της σειράς των

σχετικών άρθρων.

`Αρθρο 13

Ομογενείς φαρμακοποιοί

Ομογενείς φαρμακοποιοί δύνανται να λαμβάνουν άδεια ιδρύσεως φαρμακείου και φαρμακαποθήκης και να ασκούν το φαρμακευτικό επάγγελμα στην Ελλάδα, σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας κάθε φορά φαρμακευτικής νομοθεσίας.

`Αρθρο 14

Της υποχρεώσεως του εδαφίου γ της παραγράφου 2 του άρθρου 1 εξαιρούνται όσοι έχουν ή πρόκειται να λάβουν άδεια ασκήσεως επαγγέλματος φαρμακοποιού μέχρι 1.1.1992.

Στην περίπτωση αυτή δύνανται οι άρρενες φαρμακοποιοί να συστεγάσουν την άδεια ιδρύσεως φαρμακείου σε λειτουργούντα φαρμακεία ή να ορίσουν αναπληρωτή υπεύθυνο φαρμακοποιό μέχρι την εκπλήρωση των στρατιωτικών τους υποχρεώσεων.

Αρθρο 15

Καταργούμενες διατάξεις

Καταργούνται από της ισχύος του παρόντος οι διατάξεις:

- α) Των άρθρων 1, 2 και 3 του α.ν. [517/1968](#) ([ΦΕΚ 188 Α`](#)).
- β) Των άρθρων 2 και 3 του β.δ. [675/1968](#) ([ΦΕΚ 239 Α`](#)).
- γ) Του [άρθρου 1](#) του ν.δ. [68/1974](#) ([ΦΕΚ 268 Α`](#)).
- δ) Της παρ. 7 του [άρθρου 35](#) του ν. [1316/1983](#) ([ΦΕΚ 3 Α`](#)).
- έ) Της περ. 1 της παρ. Ζύ του [άρθρου 58](#) του ν. [1539/1985](#) ([ΦΕΚ 64 Α](#)).
- στ) Των παραγράφων 1 και 3 του [άρθρου 40](#) του ν. [1759/1988](#) ([ΦΕΚ 50 Α`](#)) και
- ζ) Γενικές ή ειδικές διατάξεις, του αντίκεινται στις διατάξεις του παρόντος νόμου η που ρυθμίζουν με άλλο τρόπο θέματα που διέπονται από αυτόν.

`Αρθρο 16

Στο [άρθρο 8](#) του ν. [1398/1983](#) προστίθεται παράγραφος 3, που έχει ως εξής:

"3. Για την αντιμετώπιση δαπανών του απαιτούνται, πέραν των ως άνω διατιθέμενων πόρων, για την εκτέλεση συγκεκριμένων έργων η ΔΕΠΑΝΟΜ δύναται να λαμβάνει δάνεια από πιστωτικά ιδρύματα με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου ή της Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία εγγύηση θα παρέχεται σύμφωνα με την, κατά τις κείμενες διατάξεις, διαδικασία".

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Το [άρθρο 91](#) του Ν. [1969/1991](#) ([ΦΕΚ Α 167](#)) ορίζει ότι: "Η διάταξη του άρθρου 16 του ν 1963/1991 "Τροποποίηση των διατάξεων της Φαρμακευτικής Νομοθεσίας και άλλες διατάξεις" ισχύει από της ημερομηνίας της δημοσίευσής του στην Εφημερίδα της Κυβερνησεως."

`Αρθρο 17

1. Για τη χορήγηση άδειας άσκησης του φαρμακευτικού επαγγέλματος

στους πτυχιούχους της φαρμακευτικής, με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά από γνώμη του Κεντρικού Συμβουλίου Υγείας (ΚΕ.Σ.Υ.) συγκροτείται επιτροπή με έδρα τη Θεσσαλονίκη, εφαρμοζομένων ανάλογα των διατάξεων που ισχύουν για την αντίστοιχη επιτροπή των Αθηνών.

2. Οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου κανονίζονται με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που εκδίδεται μετά γνώμη του ΚΕ.Σ.Υ. και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 18

Ιδιωτικές κλινικές

Η προβλεπόμενη από την παρ. 2 του [άρθρου 53](#) του ν. [1892/1990](#) προθεσμία παρατείνεται μέχρι 31.12.1991.

Άρθρο 19

Κύρωση απόφασης

Κυρούται και έχει ισχύ νόμου από 1.7.1991 η υπύ αρ. Α3β/Φ.15/οικ. 7823/28.6.91 κοινή υπουργική απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Αναπληρωτή Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοιν. Ασφαλίσεων "Χορήγηση μηνιαίου επιδόματος τροφής" (ΦΕΚ 474/Β`/28.6.91), που έχει ως εξής:

Υ.Α Α3β/Φ 15/οικ 7823 (Οικονομικών και Υγείας) της 28 6/20 9 91
Χορήγηση μηνιαίου επιδόματος τροφής. (Α 138)

Εχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του Π.Δ/τος 87/86 "Ενιαίο πλαίσιο οργάνωσης Νοσοκομείων".

2. Την αρ. Α3β/Φ.8/οικ. 7378/17.6.91 κοινή απόφαση περί καθορισμού του προσωπικού των νοσοκομείων που δικαιούνται τροφής.

3. Την ανάγκη ίσης μεταχείρισης του προσωπικού των Νοσοκομείων των Κέντρων Υγείας κ.λ.π Αποφασίζουμε:

1. Χορηγούμε από 1.7.91 ειδικό μηνιαίο επίδομα τροφής τεσσάρων (4.000) δραχ. αντί της χορηγούμενης τροφής.

2. Το εν λόγω επίδομα θα καταβάλλεται σε όλες τις κατηγορίες του προσωπικού των Νοσοκομείων και των Κ.Υ. πλην των ιατρών καθώς και στο προσωπικό του ΕΚΑΒ.

Η παρούσα να δημοσιευθεί στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως και να κυρωθεί με Νόμο.

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Το [άρθρο 7](#) του Ν.[2256/1994](#) ([Α 196](#)) ορίζει ότι:"Το μηνιαίο επίδομα τροφής, που προβλέπεται από τις διατάξεις της υπ`αριθμ. Α3β/Φ15/Οικ. 7823/ 28.6.1991 (ΦΕΚ 474 Α`) κοινής υπουργικής απόφασης, που κυρώθηκε με το άρθρο 19 του ν. 1963/1991 (ΦΕΚ 138 Α`) και του άρθρου 4 του ν. [2163/1993](#) ([ΦΕΚ 125 Α`](#)), αυξάνεται από 1.12.1994 από τέσσερις χιλιάδες (4.000) δραχμές σε οκτώ χιλιάδες (8.000) δραχμές και από 1.7.1995 σε δώδεκα χιλιάδες (12.000) δραχμές. Το επίδομα αυτό καταβάλλεται και στο πάσης φύσεως προσωπικό των θεραπευτηρίων χρόνιων παθήσεων Ν.Π.Δ.Δ.."

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με την παρ.2 [άρθρου 8](#) Ν.[2320/1995](#) ([Α 133](#)) ορίζεται ότι:
2. Το χορηγηθέν από 1ης Ιουλίου 1991 μηνιαίο επίδομα τροφής σε όλες τις κατηγορίες προσωπικού των Νοσοκομείων με την Α3β/Φ.15/οικ.

7823/28.6.1991 κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και Αναπληρωτή Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που κυρώθηκε νομοθετικά με το άρθρο 19 του ν. 1963/1991 (ΦΕΚ 138 Α`), και οναπροσαρμόστηκε με το [άρθρο 7](#) του ν. [2256/1994](#) (ΦΕΚ 196 Α`), επεκτείνεται από 1ης Ιανουαρίου 1995 και στο Πολιτικό Προσωπικό των Στρατιωτικών Νοσοκομείων και του Ν.Ι.Μ.Τ.Σ.

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Σύμφωνα με την παρ.2 του [άρθρου 26](#) του Ν. [3204/2003](#) (ΦΕΚ Α 296) ορίστηκαν τα ακόλουθα:

"Το μηνιαίο επίδομα τροφής, που προβλέπεται από την υπ` αριθ. Α3β/Φ15/οικ. 7823/28.6.1991 κοινή υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 474 Β), που κυρώθηκε με το άρθρο 19 του Ν. 1963/1991 (ΦΕΚ 138 Α), καθώς και από το [άρθρο 4](#) του Ν. [2163/1993](#) (ΦΕΚ 125 Α), καταβάλλεται και στους ιατρούς του Ε.Κ.Α.Β., καθώς και στους ιατρούς που υπηρετούν στα Κέντρα Υγείας της χώρας."

Άρθρο 20

1. Στα διατηρούμενα από 1-1-1984 και με τα επιδόματα της παρ. 1 περ. ιδ` του [άρθρου 19](#) του ν. [1505/1984](#) περιλαμβάνεται και το επίδομα οδοιπορικών εξόδων της παρ. 2 περ. β` του [άρθρου 3](#) του ν. [828/1978](#). Το πιο πάνω επίδομα, όπως και το επίδομα ετοιμότητας, που διατηρήθηκε με το [άρθρο 12](#) παρ. 1 του ν. [1643/1986](#), καταβάλλονται σε όλους τους αγροτικούς γιατρούς (υπόχρεους, με θητεία, μόνιμους), που υπηρετούν σε αγροτικά ιατρεία, περιφερειακά ιατρεία, υγειονομικούς σταθμούς, κέντρα υγείας και στους αγροτικούς γιατρούς, που υπηρετούν με οποιονδήποτε τρόπο σε νοσοκομεία. Στους αγροτικούς γιατρούς, που ανατίθεται προσωρινά, η εξυπηρέτηση των κατοίκων άλλων ιατρείων, το επίδομα οδοιπορικών εξόδων καταβάλλεται στο διπλάσιο.

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με την παρ.6 [άρθρ.25](#) Ν. [2716/1999](#) ορίζεται ότι:

"6. Διατηρείται από της ισχύος του ν. [2470/1997](#) το επίδομα ετοιμότητας της παρ. 2, εδ. α` του [άρθρου 3](#) του ν. [828/1978](#), που διατηρήθηκε με το άρθρο 12 παρ. 1. του ν. [1643/1986](#), και επίσης με το άρθρο 20 παρ. 1 του ν. 1963/1991 και καταβάλλεται σε όλους τους αγροτικούς γιατρούς (υπόχρεους με παράταση, με θητεία, μόνιμους), που υπηρετούν σε περιφερειακά ιατρεία, Κέντρα Υγείας και στους αγροτικούς γιατρούς που υπηρετούν με οποιονδήποτε τρόπο σε Νοσοκομεία, λόγω ειδικών συνθηκών άσκησης του ιατρικού επαγγέλματος.

Επίσης διατηρούνται οι πρόσθετες αποδοχές των εδαφίων α` και γ` της παρ. 2 της Α3α/οικ. 15230/89 ([ΦΕΚ 732 Β`/2.10.1989](#)) κοινής υπουργικής απόφασης των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, όπως κυρώθηκε με το ν. [1881/1990](#) ([ΦΕΚ 42 Α`/23.3.1990](#)) και διατηρήθηκε με το άρθρο 20 παρ. 2 του ν. 1963/1991 και καταβάλλονται στους γιατρούς υπηρεσίας υπαίθρου για όσο χρονικό διάστημα αυτοί υπηρετούν σε περιφερειακά ιατρεία που έχουν χαρακτηρισθεί ως άγωνα με τις Α3α/οικ.15230/89 (ΦΕΚ 732/τ.Β`/2.10.89), Α/οικ.62876/19.12.91/ΦΕΚ 771 τ.Β`/31.12.92 και ΔΥ1α/33202/2.9.93/ΦΕΚ 703/τ.Β`/10.9.93 κοινές υπουργικές αποφάσεις των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Τα ανωτέρω δεν ισχύουν : α) για τους οπλίτες γιατρούς υπόχρεους υπηρεσίας υπαίθρου του ν.δ. [67/1968](#) που διατίθενται από το Υπουργείο Εθνικής Αμυνας και β) για τους γιατρούς του κλάδου Ε.Σ.Υ".

2. Οι πρόσθετες αποδοχές των εδ. α` και γ` της παρ. 2 της Αριθ. Α3α/οικ. 15230/2-10-1989 κοινής απόφασης των Υπουργών Προεδρίας της κυβέρνησης, Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Φεκ 732/Β`/2-10-89), που κυρώθηκε με το ν. [1881/1990](#) (ΦΕΚ 42/Α`/23-3-1990), καταβάλλονται στους αγροτικούς γιατρούς κάθε μήνα από την ανάληψη υπηρεσίας και για όσο χρονικό διάστημα αυτοί υπηρετούν στην οργανική τους θέση.

Τα κίνητρα, που καθιερώθηκαν με την πιο πάνω κοινή απόφαση, δεν ισχύουν: α) για τους οπλίτες γιατρούς υπόχρεους υπηρεσίας υπαίθρου του ν.δ. [67/1968](#), β) για τους γιατρούς του κλάδου γιατρών Ε.Σ.Υ.

3. Αγροτικοί γιατροί αγροτικών ιατρείων, υγειονομικών σταθμών, περιφερειακών ιατρείων και κέντρων υγείας μπορούν, σε εξαιρετικές περιπτώσεις υπηρεσιακών αναγκών και για όσο χρονικό διάστημα αυτές υφίστανται, να αποσπώνται σε νοσοκομεία, κέντρα υγείας, περιφερειακά ιατρεία, αγροτικά ιατρεία και υγειονομικούς σταθμούς, ή να ορίζονται μέλη υγειονομικών επιτροπών ή ελεγκτές γιατροί ή αναπληρωτές υγειονομικών γιατρών σε ιατρικά καθήκοντα. Σε περιπτώσεις που ανακύπτει οποιαδήποτε αποζημίωση αυτή βαρύνει το φορέα, στον οποίο υπάγεται ο γιατρός.

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Η παρ.5 του [άρθρου 3](#) του Ν. [2256/1994](#) ([Α 196](#)) ορίζεται ότι: "Η διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 20 του ν. 1963/1991 (ΦΕΚ 138 Α') ισχύει και για τους ιατρούς υπηρεσίας υπαίθρου που έχουν αποσπασθεί, από Περιφερειακά Ιατρεία και Κέντρα Υγείας στο Εθνικό Κέντρο Ύψους Βοήθειας (Ε.Κ.Α.Θ.)."

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με τη παρ.5 [άρθρου 44](#) ν. [4368/2016](#), όπως αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 51 παρ.2γ Ν. [4384/2016](#), [ΦΕΚ Α 78/26.4.2016](#), ορίζεται ότι: «5. Στον Διοικητή της αρμόδιας Υ.Πε. εκχωρούνται, από τις αρμοδιότητες του τμήματος Ιατρών Υπόχρεων και επί θητεία Υπηρεσίας Υπαίθρου της υποπερίπτωσης γγ' της περίπτωσης γ' της παρ. 3 του [άρθρου 6](#) του Π.δ. [106/2014](#) ([Α` 173](#)), η απόσπαση των Ιατρών Υπηρεσίας Υπαίθρου σε Νοσοκομεία της χώρας, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 20 του ν. 1963/1991 ([Α` 183](#)), καθώς και η έγκριση της παράτασης της θητείας των ιατρών υπηρεσίας υπαίθρου σε Π.Ε.Δ.Υ. - Περιφερειακά ιατρεία, Π.Ε.Δ.Υ. - Κέντρα Υγείας, Π.Ε.Δ.Υ. - Πολυδύναμα Περιφερειακά ιατρεία, Π.Ε.Δ.Υ. - Ειδικά Περιφερειακά Ιατρεία και Γενικά Νοσοκομεία - Κέντρα Υγείας της χώρας, όπως προβλέπεται στο [άρθρο 8](#) του ν. [4316/2014](#) ([Α` 270](#)). Η απόφαση της παράτασης και η ενδεχόμενη μη αποδοχή αυτής, καθώς επίσης και η αιφνίδια παραίτηση των ιατρών υπηρεσίας υπαίθρου που υπηρετούν με παράταση θα κοινοποιείται από τις αρμόδιες Δ.Υ.Πε. εντός δέκα (10) ημερών στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Υγείας.»

4. Αγροτικοί γιατροί, που υπηρετούν με οποιονδήποτε τρόπο σε νοσοκομεία, μπορούν να εφημερεύουν σε αυτά. Επίσης οι αγροτικοί γιατροί, που υπηρετούν σε περιφερειακά ιατρεία και κέντρα υγείας, μπορούν να εφημερεύουν στα κέντρα υγείας τις καθημερινές, τα Σαββατοκύριακα και εξαιρεσιμες ημέρες.

Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ορίζεται ο αριθμός των εφημεριών ανάλογα με τις υπάρχουσες ανάγκες, καθώς και ο τρόπος αποζημίωσης των γιατρών της παρούσας παραγράφου. Η παρούσα διάταξη ισχύει αναδρομικά από 1-9-1990.

5. Καθιερώνεται από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου τρίμηνη υποχρεωτική εκπαιδευτική πρακτική εξάσκηση των υπόχρεων υπηρεσίας υπαίθρου γιατρών σε νοσοκομεία του νομού, όπου θα διορισθούν. Το ανωτέρω τρίμηνο προσμετράται στο χρόνο υπηρεσίας υπαίθρου του ν.δ. [67/1968](#) και αναγνωρίζεται ως χρόνος ειδικότητας 3 μηνών στη Γενική Ιατρική, άρχεται δε από την επόμενη της ανάληψης καθηκόντων εργάσιμη ημέρα. Απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζει κάθε σχετική λεπτομέρεια εκπαιδευτικών αντικειμένων - χρόνου παραμονής στους επί μέρους τομείς - εκπαιδευτών.

6. Απαγορεύεται η καθ' οιονδήποτε τρόπο αναγνώριση χρόνου άσκησης σε ιατρική ειδικότητα, εκτός της πιο πάνω (5) παραγράφου, που χρονικά συμπίπτει με το χρονικό διάστημα εκπλήρωσης της υπηρεσίας υπαίθρου του ν.δ. [67/1968](#).

7. Η παρ. 4 του [άρθρου 4](#) του ν. [1579/1985](#) ισχύει αναδρομικά από 23-12-1985, ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως και για τους γιατρούς πτυχιούχους ιατρικών σχολών του εξωτερικού, που αναγνωρίζονται ως ισότιμες στην Ελλάδα.

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Σχετική η Υ.Α. Δγ/οικ. 54645 (ΥΓ) της 20.27/12/91

περί ενεργών εφημεριών αγροτικών γιατρών, Β` 1056.

Άρθρο 21

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς των διατάξεων του παρόντος νόμου αρχίζει από 1.1.1992, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις του.